

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση του Πανελληνίου Σωματίου Θεάτρου Σκιών

περίοδος Δ' | τεύχος 131 | Φεβρουάριος 2019

Με του βορριά το σφύριγμα
κι' οι μασκαράδες βγαίνουν
Με του χιονιού το στρώσιμο
τα καρναβάλια μπαίνουν...

**ΚΑΛΕΣ
ΑΠΟΚΡΙΕΣ
ΚΑΙ ΚΑΛΕΣ
ΜΑΚΑΡΟΝΑΔΕΣ!**

Κάνουμε μια νέα αρχή!

τεύχος 131

Φεβρουάριος 2019

περιεχόμενα

Της σύνταξης	2
Μικρή Αναφορά στον Μ. Ιερωνυμίδα	4
Το λαϊκό δρώμενο της «γκαμήλας»	5
Γλέντι Ρεφενέ την «Τσικνο-Τρίτη»	8
Στο θέατρο σκιών του Πλάτωνα	9
Οι ληστρικές παραστάσεις στο θέατρο σκιών ...	12
Από το αρχείο μας	14

εξώφυλλο: σκίτσο του Γιάννη Χατζή

Ο Καραγκιόζης μας

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση
του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιών

Συντακτική επιτροπή

Δημήτρης (Τάκης) Κωστιδάκης
Ιάσωνας Μελισσηνός
Κ. Καμαριάρης (Ψυχραιμίας)
Σωκράτης Κοτσορές

Επιμέλεια κειμένων: Τάσος Κούζαρος

Σελιδοποίηση: Νικόλας Δημητριάδης

επικοινωνία

okaragiozismas@gmail.com

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1925

ΕΘΝΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ
Τζωρτζ 6, Αθήνα 10677

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Πάνος Καπετανίδης 210 4616664 - 6977357493

Δημήτρης (Τάκης) Κωστιδάκης 6942013881

Άγγελος Αλιμπέρτης 6972137746

www.karagkiozis.com

e-mail: panoskap@hotmail.com
somateiokaragkiozh@gmail.com

Ένας χαιρετισμός

Αγαπητέ συνάδελφε και φίλε, Θα θέλαμε να σε προσκαλέσουμε και παρακαλέσουμε να μας βοηθήσεις, στην επανεκκίνηση της έκδοσης του περιοδικού του Σωματείου μας και με τη δική σου προσφορά που μπορεί να είναι ένα κείμενό σου, σχέδιο, φιγούρα, αφίσα, γελοιογραφία, κουίζ, ανακοίνωση κ.λ.π., σχετικό πάντα με το Θέατρο Σκιών.

Στόχος μας είναι η αναβάθμιση της ποιότητας του περιοδικού μας και η ανάδειξη του πολυποίκιλου ταλέντου όλων των συναδέλφων, για την από κοινού προβολή της τέχνης μας.

Η Συντακτική Επιτροπή, που αναδείχθηκε μέσα από τις εκλογικές διαδικασίες της Γενικής Συνέλευσης της 24ης Νοεμβρίου 2018 αποτελείται από τους: Δημήτρη (Τάκη) Κωστιδάκη (6942013881 / takis.kostidakis@gmail.com), Ιάσωνα Μελισσηνό (6995030927 / artshadows@gmail.com), Κ. Καμαριάρη (Ψυχραιμίας), Σωκράτη Κοτσορέ (6982929040 / sokratis-kotsorēs@gmail.com). Η επιτροπή θα αναμένει με χαρά και τη δική σου συμμετοχή, την οποία μπορείς να την αποστέλλεις στο e-mail του περιοδικού μας okaragiozismas@gmail.com μέσα στο πρώτο δεκάμηρο κάθε μήνα.

Με τη βεβαιότητα ότι με προθυμία θα ανταποκριθείς στο κάλεσμά μας αυτό, σου στέλνουμε τους συναδελφικούς μας χαιρετισμούς.

Στόχοι του περιοδικού μας

Το περιοδικό αποσκοπεί να καταστεί ένα ελεύθερο μέσο διακίνησης των ιδεών, θέσεων, απόψεων και προβολή επίκαιρων δραστηριοτήτων, όλων αδιακρίτως και των καθ' οιονδήποτε τρόπο ασχολουμένων με την τέχνη του Θεάτρου Σκιών.

Στοχεύει να αποβεί αξιόπιστο καλλιτεχνικό και επιστημονικό μέσο προβολής της μακρόχρονης ιστορικής πορείας του Θεάτρου Σκιών, ώστε να προσελκύει όχι μόνο τα μέλη και τους φίλους, αλλά και επιστήμονες, ερευνητές, εκπαιδευτικούς, φοιτητές, εργαζόμενους στα μουσεία λαϊκής τέχνης και στον πολιτισμό, που αναζητούν έγκυρη ενημέρωση και πληροφόρηση σχετικά με την πλούσια και πολυποίκιλη καλλιτεχνική παράδοση που υπηρετούμε.

Φιλοδοξεί, συν τω χρόνω, να συμβάλλει στην προ-

ώθηση ενός διαρκούς και γόνιμου διαλόγου μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ομάδων και ατόμων, είτε ανήκουν στο Σωματείο είτε κινούνται ανεξαρτήτως. Σκοπός είναι η επανασύσφιγξη των σχέσεων και η επανασυσπείρωση, για την δυναμικότερη και ουσιαστικότερη διεκδίκηση και εξυπηρέτηση των κοινών συμφερόντων ανεξαιρέτως πάντων των μαχομένων Καραγκιοζοπαικτών, αλλά πρωτίστως η προαγωγή της λαϊκής μας ψυχαγωγικής παράδοσης και η ανάδειξή της σε πρωταγωνιστική θέση στη συνείδηση, κυρίως, της νέας γενιάς.

Γι' αυτό πρόθεση του περιοδικού είναι η δημοσίευση πρωτότυπων, ερευνητικών και θεωρητικών κειμένων, επίκαιρων άρθρων καθώς και εξειδικευμένων (με θέματα για τους παλαιότερους και νεότερους Καραγκιοζοπαίκτες, τις παραστάσεις, τις φιγούρες και τα εργαλεία, το αρχειακό μας υλικό), καθώς και βιβλιοπαρουσιάσεις.

Αυτονόητη θεωρείται η προβολή όλων των σχετικών με το Θέατρο Σκιών, εκδηλώσεων: παραστάσεων συναδέλφων, εκθέσεων, φεστιβάλ, συνεδρίων, ημερίδων, ενημέρωση για επίκαιρες εκδόσεις ...

Η ύλη μας

Η ύλη του περιοδικού περιλαμβάνει άρθρα ή και εκτενέστερες εργασίες-μελέτες Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, καλλιτεχνών του Θεάτρου Σκιών, ζωγράφων σκαλιστών, Κουκλοπαικτών, στελεχών μουσείων, εκπαιδευτικών και φοιτητών... τα οποία διατυπώνουν θέσεις, προβληματισμούς, αναζητήσεις, κριτικές αποτιμήσεις, απόψεις, ιδέες και εφαρμογές για το παρόν και το μέλλον του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών και κατ' επέκταση και του Παγκοσμίου. Τέλος, άρθρα που αφορούν άγνωστες ή ξεχασμένες σελίδες της καλλιτεχνικής πορείας του Καραγκιόζη.

Οδηγίες προς συγγραφείς

Τα άρθρα ή οι εργασίες που υποβάλλονται στο περιοδικό *Ο Καραγκιόζης μας* πρέπει να είναι πρωτότυπες. Η υποβολή μιας εργασίας ενέχει τη μορφή πιστοποίησης ότι δεν έχει δημοσιευθεί στο παρελθόν ή δεν έχει υποβληθεί για δημοσίευση σε άλλο περιοδικό ή εφημερίδα. Αναδημοσιεύσεις επιτρέπονται κατόπιν έγγραφης ή προφορικής άδειας του πρώτου μέσου δημοσίευσης. Οι εργασίες οφείλουν να είναι τεκμηριωμένες, με διασταυρωμένες και εξακριβωμένες πληροφορίες και όλα τα δημοσιεύματα να τα διακρίνει η κοσμιότητα στο ύφος.

Αυτά δημοσιεύονται μετά από διαδικασία ανώνυμης κρίσης από δύο τουλάχιστον μέλη της Συντακτικής Επιτροπής, σύμφωνα με τους διακηρυγμένους στόχους και τις αρχές του περιοδικού, αλλά και τη δημοσιογραφική και επιστημονική δεοντολογία. Τα υπό δημοσίευση υποβάλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση okaragiozismas@gmail.com.

Οι συγγραφείς επισυνάπτουν ένα σύντομο βιογραφικό σημείωμα με στοιχεία επικοινωνίας (τηλέφωνο, e-mail). Με την παραλαβή αποστέλλεται αριθμός πρωτοκόλλου και στην συνέχεια ο συγγραφέας ενημερώνεται για το τεύχος δημοσίευσης. Τα άρθρα και οι βιβλιοπαρουσιάσεις να έχουν μέγεθος ενδεικτικά από 600-1.500 λέξεις και οι εργασίες από 2.000-4000.

Οι συγγραφείς φέρουν την ευθύνη για την πλήρη μνημόνευση των εικονογραφικών, βιβλιογραφικών ή άλλων πηγών τους και είναι επίσης υπεύθυνοι για την εξασφάλιση (όπου είναι αναγκαίο) του δικαιώματος χρήσης τους. Η λήψη των παραπάνω οδηγιών σημαίνει και την αποδοχή από τον συγγραφέα της πολιτικής δημοσίευσης του περιοδικού.

Η Συντακτική επιτροπή

Υ.Γ.: Για σχόλια, παρατηρήσεις, ενστάσεις, παράπονα, διαμαρτυρίες αλλά και... ευχές, επικοινωνήστε στο e-mail μας: okaragiozismas@gmail.com.

ΔΩΡΙΣΤΕ ΜΙΑ ΦΙΓΟΥΡΑ

στο αρχείο του Σωματείου μας!

Όσα μέλη ή φίλοι έχουν την ικανότητα να κατασκευάζουν φιγούρες, σκηνικά, ρεκλάμες ή έχουν στην κατοχή τους υλικό σχετικό με το Θέατρο Σκιών (συλλεκτικό ή καινούργια κατασκευής), καλούνται να ενισχύσουν το Ιστορικό Αρχείο του Σωματείου, κάνοντας μια τέτοια δωρεά.

Μικρή Αναφορά στον Μιχάλη Ιερωνυμίδα

Στο τέλος του περασμένου μήνα αποχαιρετήσαμε ένα εκλεκτό μέλος της οικογένειας του Θεάτρου Σκιών, τον πολύτιμο Μιχάλη Ιερωνυμίδα. Με τον Μιχάλη είμαστε φίλοι αδελφικοί και συνεργάτες εδώ και εικοσιπέντε χρόνια. Απο την ημέρα – ή πιο σωστά τη νύχτα – που γνωριστήκαμε, σε μια παράσταση στην Καισαριανή, ταιριάξαμε. Η πατρώα γη της Κρήτης, τα γούστα μας, τα όνειρα και τα μεράκια μας, μας ένωσαν σε μια φιλία ισχυρή. Ατέλειωτες ώρες, ξενύχτια με συζητήσεις, έρευνα και δημιουργική εργασία, κουβεντολόι, απερίγραπτα γέλια. Στο κέντρο, βέβαια, όλων, ο Καραγκιόζης, οι κοινοί μας στόχοι και τα όνειρα για το μέλλον του.

Ο Μιχάλης ήταν δάσκαλός μου σε πολλά. Άλλωστε αυτή του η ιδιότητα, του δασκάλου, έβαλε ρίζες καλές στους μαθητές του που τον αγαπούν τόσο πολύ. Δίδασκε την τέχνη της Γραφιστικής. Αυτό ήταν η αφορμή, αφού, στην ουσία, δίδασκε όσα αγαπούσε και γνώριζε τόσο καλά. Το σινεμά εποχής και το παλιό καλό θέατρο, τη μουσική, την παράδοση. Δίδασκε αισθητική, νοικοκυροσύνη, χιούμορ ευφύες και σάτιρα. Αυτά όλα του έδωσαν μια θέση ανάμεσα σ' εκείνους που λέγονται αθάνατοι. Είναι και θα είναι παρών στη ζωή μας, κι όταν ο πόνος και το κενό από τη φυσική του απουσία μουδιάσουν και γλυκάνουν, θα γελάμε και θα κουβεντιάσουμε μαζί του πιο χαρούμενα, όπως κάναμε τόσα χρόνια.

Στα παιδικά του χρόνια στο Ηράκλειο είδε τον θρυλικό Παπανικολάου να παίζει Καραγκιόζη και μαγεύτηκε. Έπαιξε στη γειτονιά παρέα με τον αχώριστο φίλο του, Μανώλη Ρασούλη. Μεγάλωσε και κράτησε τον Καραγκιόζη μαζί του. Στο σπίτι του αγαπημένου του φίλου Σταύρου Κουγιουμτζή, έδινε παραστάσεις τα καλοκαίρια σατυρίζοντας τους πάντες. Εργάστηκε στην τηλεόραση, στα πρώτα της βήματα, στο ραδιόφωνο, στο

θέατρο. Ήταν φίλος στενός με τον Ευγένιο Σπαθάρη, με τον Γιώργο Χαρίδημο, με τους Καραμπαλαίους, με το Γιάνναρο. Έτσι, με την έρευνα, την ακούραστη εργασία και την μεγάλη και ανιδιοτελή αγάπη του για το Θέατρο Σκιών, δημιούργησε την καταγραφή των αδερφών Καραμπαλή στα «Τραγούδια του Καραγκιόζη», το «Πισω από τον μπερντέ» - ηχητικά και οπτικά τεχνασματα στο Θέατρο Σκιών, το «Ο Αθηναϊκός Καραγκιόζης του Αντώνη Μόλλα», το «Αγαπητέ Καραγκιόζη», το μόνιμο θερινό φεστιβάλ στο άψογο καραγκιοζοθέατρο στου Ζωγράφου, το «Γαϊτανάκι του Καραγκιόζη» στην Πάτρα. Αρθρογραφία, οργάνωση εκθέσεων, εκπομπές στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση και πολλά πολλά ακόμη. Έμεινε πίσω η σημαντική έρευνά του για το Θέατρο Σκιών στην Κρήτη, που θα εκδοθεί, όπως και άλλες εργασίες του, που θα πάρουν κι αυτές το δρόμο τους.

Πολλά και σημαντικά έχουν να ειπωθούν ακόμη για τον Μιχάλη και τα έργα του. Με τον καιρό τους.

Άθως Δανέλλης

Ο αείμνηστος Μ. Ιερωνυμίδης με τους Η. Καρελλά και Α. Δανέλλη.

Αποκριές με το λαϊκό δρώμενο της «γκαμήλας» και τον Καραγκιόζη

του Γιάννη Χατζή

Καραγκιοζοπαίχτη

Η πρώτη καταγραφή του τόσο διαδομένου αποκριάτικου λαϊκού εθίμου της «γκαμήλας», καταγράφεται στη Στυρία (ομοσπονδιακό κρατίδιο της Αυστρίας) τον 18° αιώνα. Επεκτάθηκε στα νότια της Βαλκανικής χερσονήσου, όπου εντοπίζεται στη Βουλγαρία, Ανατολική Ρωμυλία, Θράκη για να επεκταθεί με την πάροδο του χρόνου τον 19° αιώνα μέχρι την Κρήτη και απαντάται και σαν Τζιαμάλα. Η λέξη «γκαμήλα» προέρχεται από την αρχαία λέξη «κάμηλος». Το κ μετατρέπεται σε γκ με τη μεταφορά του ν του άρθρου την (καμήλα) σε τη (γκαμήλα). Το λαϊκό αυτό δρώμενο διαδραματίζεται στις δύο Κυριακές της αποκριάς, της κρεατινής και της τυροφάγου, ενώ δίνει το παρών του και την Καθαρή Δευτέρα.

Ο σκελετός της «γκαμήλας» κατασκευάζεται από ξύλο και σκεπάζεται με λινάτσα, χαλιά ή βελέντζες. Το κεφάλι είναι ένα καμουφλαρισμένο κρανίο αλόγου, μουλαριού ή γαϊδάρου και η κάτω σιαγόνα του κεφαλιού είναι κινητή. Μέσα στη «γκαμήλα» μπαίνουν δυο άτομα, που εκτελούν τις κινήσεις του «ζώου» σύμφωνα με τις εντολές του αρχιγκαμηλιέρη. Η «γκαμήλα» είναι στολισμένη με φούσκες, ελληνικές σημαίες ενώ συχνά πάνω στη ράχη της μια μεγάλη κούκλα όμορφης κοπέλας παριστάνει τον αναβάτη.

Την εμφάνιση και τη δράση της «γκαμήλας» συνοδεύουν λαϊκά όργανα, με πρώτα και καλλίτερα το νταούλι και το τουμπερλέκι. Με οδηγό τον αρχιγκαμηλιέρη και το μικρό παραγιό του, μέσα σ' έναν πανζουρλισμό οργάνων και θεατών, η «γκαμήλα» είναι όλο νάζια, χούγια και καμώματα, μέχρι που αρρωσταίνει, με κορύφωση τη θεραπεία της από ένα γιατρό που έρχεται καβάλα σ' ένα γαϊδούρι ξεσαμάρωτο. Ο κόσμος χαρτζηλικώνει τη «γκαμήλα» κι αυτή γονατίζει και φιλά το χέρι των κουβαρντάδων. Στο τέλος η «γκαμήλα» κάνει ζαβολιές γίνεται άτακτη, την κυνηγούν συλλαμβάνεται και... τιμωρείται με αποκεφαλισμό. Πρόκειται για μια συμβολική πράξη, που σημαίνει το τέλος των Αποκριών, των ξέφρενων γλεντιών και της ξενοιασιάς, υπονοώντας ότι τώρα «όλα τα κεφάλια μέσα». Μια άλλη, χριστιανική ερμηνεία, είναι αυτή του Ιωάννου

του Χρυσοστόμου που θεωρούσε την καμήλα σύμβολο του διαβόλου, όπου πάνω στη ράχη της θα εμφανίζονταν ο Αντίχριστος» (Λόγος εις τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο και Βαπτιστή). Η «γκαμήλα» αποκεφαλίζεται στο τέλος του δρώμενου για να αποτραπεί ο ερχομός του Αντίχριστου.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει μια εκδοχή που τελείται στη Θέρμη της Θεσσαλονίκης και προέρχεται από την εποχή της τουρκοκρατίας. Η Μανιώ ήταν μια όμορφη κοπέλα που αγαπούσε ένα νέο και είχε την ατυχία να την κλέψουν οι Τούρκοι. Ο νέος με τους φίλους του, κατασκεύασαν μια «γκαμήλα» κι αφού ξεγέλασαν τους φρουρούς πήραν πίσω τη Μανιώ, κρύβοντας την μέσα στην κοιλιά της «γκαμήλας».

Το όμορφο αυτό λαϊκό δρώμενο ήταν από τα πιο αγαπημένα στις γειτονιές της παλιάς Αθήνας κι έχουν γραφτεί πολλά για χάρι του. Στην εφημερίδα ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ (1905) δημοσιεύεται γελοιογραφία με τον τίτλο «Τα εκλογικά καρναβάλια» και τη λεζάντα «Η γκαμήλα ή ο Θεοτοκικός συνδυασμός», σατιρίζοντας τον Γεώργιο Θεοτόκη υποψήφιο στις εκλογές τις 20 Φεβρουαρίου. Καθιερωμένα θεάματα της Αποκριάς ήταν η «Γκαμήλα», το γαϊτανάκι, οι Φασουλήδες και τα ρόπαλα. Στους δρόμους της Αθήνας ο γκαμηλιέρης γύρναγε τραγουδώντας το ακατάληπτο τραγούδι (εφημερίδα ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ 29 Ιανουαρίου 1887):

*Αι! Κυρά νταρντάνα
Πορτοκάλι ψάρεψε
Αι! Κυρά νταρντάνα!!
Για σαργλίμαρλί μαρλέ
Για να πιούμε ναργιλέ*

Σήμερα στη Λαμία η αναβίωση του εθίμου γίνεται από τον «Πολιτιστικό Σύλλογο Αγίων Θεοδώρων» στον Σλα Μαχαλά. Σύμφωνα με πληροφορίες του καλού μου φίλου Χρήστου Αθανασίου, ψυχής και συνεχιστή του εθίμου, το έθιμο το έφεραν οι πρόγονοι τους από τα μέρη της Ανατολικής Ρωμυλίας και η φύλαξη της «γκαμήλας» και η αναβίωση του εθίμου με όλο το δραματουργικό του μέρος, περνά από πατέρα σε γιο.

Η αλήθεια είναι ότι μέσα στις ζούρλες και τα γέ-

λια της τρελής Αποκριάς, ανάμεσα στις τόσες παρλά-
τες, δίνονταν η ευκαιρία για αυτοσαρκασμό και μπό-
λικη κοινωνική κριτική. Στηλίτευαν τους παλιούς Αθη-
ναίους οι σατιρικοί στίχοι του Πολύβιου Δημητρακό-
πουλου.

*Ότι είσθε μασκαράδες και κοθώνια
να μου το πείτε ήταν περιττό.
Σας ξέρω από τα παλιά σας χρόνια
για τούτο κι εγώ σας χαιρετώ.*

Ο πιο γνωστός γκαμηλιέρης της παλιάς Αθήνας, ήταν ο
περίφημος Βαγγελάρας, από τη γειτονιά του Θησείου,
για τον οποίο ο αλησμόνητος Τίμος Μωραϊτίνης έγρα-
ψε ένα από τα καλύτερα σατιρικά του ποιήματα.

Ο Βαγγελάρας άρρωστος, ο γέρο γκαμηλιέρης!

Που να τον ξέρεις;

*Πάντα μουντζούρης έβγαινε, με κόκκινο γελέκι,
μπρος η γκαμήλα, πίσω αυτός, βαρώντας τουμπελέκι
και τραγουδώντας στα πολλά της γειτονίας στενά:*

Σιναινα! Σιναινά!

*Κι είπε, αν πεθάνει ένα πρωί κι αν είναι Αποκριά,
να μην τον θάψουνε μακριά.*

*Μουντζούρη να τον βάλουνε απάνω σε δυο ξύλα,
ν' ακολουθήσει ο Φασουλής, το Γαϊτανάκι, η Γκαμή-
λα,*

*να πει τον επικήδειο κι ο ποιητής του κάρου,
για να χαρεί Αποκριά και η καρδιά του Χάρου!*

*Κι ο Βαγγελάρας πέθανε! Κι οι φίλοι του τον κλάψανε
μ' αληθινό τους δάκρυ.*

*Μουντζούρη τον επήγανε, μουντζούρη τον εθάψανε
κ' εγράψανε στην άκρη:*

*«Εδώ κοιμάται ήσυχα ένας μεγάλος φουκαράς,
που η δουλειά του ήτανε να είναι μασκαράς
μια φορά το χρόνο
μόνο....»*

Αναμνήσεις, χρόνια, άνθρωποι, σερπαντίνες, κομφετί
και προ πάντων κέφι και φαντασία, όλα συνεπαρμένα
από την παραζάλη του τρελού καρναβαλιού, όλα συ-
νταιριασμένα με μια μίζερη καθημερινότητα που προ-
σπαθούσε να μπαλώσει τις πληγές της και μπορούσε
συνάμα να χαμογελάει.

*... Και πίνουν και χορεύουνε
και ξαναπίνουν πάλι
γλεντώντας το ξέγνοιαστο
κι εύθυμο καρναβάλι*

Κι ο Καραγκιόζης; Αυτός παρ' όλο που υπήρξε ένα θέα-
μα κύρια καλοκαιριάτικο, θα δίνει στις παλιές Αποκρι-
ές το δικό του παρών, σε ειδικά διοργανωμένες βεγ-

γέρες. Στο βιβλίο του Νικ. Βασιλάτου «Η ιστορία με το
φακό των φωτογράφων (1880 - 1941)», (Κλασσικές Εκ-
δόσεις. Αθήνα 2000), δημοσιεύεται η φωτογραφία ιδι-
ωτικής παράστασης караγκιόζη, με θεατές τις οικογέ-
νιες του ζωγράφου Νικόλαου Οθωναίου και του στρα-
τηγού Αλέξανδρου Οθωναίου, στα μέσα της δεκαετί-
ας του 30. Στις 13 Μαρτίου 1936 το περιοδικό ΣΦΑΙ-
ΡΑ παρουσιάζει στο εξώφυλλο του, σε λιθογραφία του
Σωτήρη Χρηστίδη, τον Μπαρμπαγιώργο και τον Καρα-
γκιόζη ντυμένους γυναίκες και το Κολλητήρι πιερότο,
με τον τίτλο «Ο Καραγκιόζης, Μπαρμπαγιώργος, Κο-
λλητήρι έτοιμοι δια τον χορό των συντακτών». Το 1966
οι εκδόσεις Δ. Δαρεμά θα εκδώσουν σε κλασικό σχή-
μα το τεύχος «Ο Καραγκιόζης και το Καρναβάλι», ενώ
στο τεύχος 4 του περιοδικού «Πεπίτο» (11 Φεβρουα-
ρίου 1969, έκδοση του Στέλιου Ανεμουδουρά) δημοσι-
εύεται «Ο Καραγκιόζης στο Καρναβάλι» με τη μορφή
κόμικς. Τα σκίτσα φιλοτεχνεί ο Βύρων Απτόσογλου και
το σενάριο υπογράφει ο Αν. Στέλιος. Τέλος οι εκδόσεις
ΚΕΔΡΟΣ το 1985 θα εκδώσουν τη μελέτη του Γιάννη
Κιουρτσάκη «Καρναβάλι και Καραγκιόζης. Οι ρίζες και
οι μεταμορφώσεις του λαϊκού γέλιου».

Στα τέλη της δεκαετίας του 70 λυόμενοι μπερντέ-
δες ολοένα και πληθαίνουν και υπάρχουν μεγαλύτε-
ρες δυνατότητες εύκολης πρόσβασης για παραστάσεις
σε σχολεία, συλλόγους, πολιτιστικούς φορείς, τους
δήμους και τις κοινότητες, τα ανώτερα εκπαιδευτικά
ιδρύματα κ.λπ. Στις Αποκριές τα μπαλνταφάν «δίνουν
και παίρνουν» με τον Καραγκιόζη να δίνει το ιδιαίτερο
δικό του χρώμα. Οι караγκιόζοπαίκτες αναγκασμένοι
να ανταποκριθούν στο πνεύμα των ημερών, σκαρώ-
νουν παραστάσεις όπως «Ο Καραγκιόζης καρναβάλι»,
«Οι Αποκριές του Καραγκιόζη», «Ο Καραγκιόζης βασι-
λιάς του Καρναβαλου» κ.λπ.

Ντυμένος καρναβάλι ο Καραγκιόζης απευθύνεται
με στόμφο τους θεατές:

*Και τώρα της Αποκριάς
Την έναρξη κηρύττω
κι ανακράζω μαζί με σας
το Καρναβάλι ζήτω!
Ζήτω η ευθυμία
και θλίψης καμία.*

Στην περίοδο του «Πατρινού Καρναβαλιού 1997», ο
δήμος Πατρέων διοργάνωσε σειρά εκδηλώσεων με
τον τίτλο «Το γαϊτανάκι του Καραγκιόζη». Η πόλη κι ο
χώρος των παραστάσεων (καφενείο Σταυριανού, όπου
παιζόταν караγκιόζης από το 1915), στολίστηκαν με
γιγαντοφιγούρες του θεάτρου σκιών, έργα της Μαρί-
ας Ακριτίδου. Υπήρξε έκθεση γελοιογραφίας με πρω-

ταγωνιστή τον Καραγκιόζη του Παναγιώτη Γκιάκα κι ο Σωτήρης Χαρίδημος δίδασκε κατασκευή φιγούρας σε ανάλογα παιδικά εργαστήρια. Παρουσιάστηκε ακόμα το χορόδραμα της Ραλούς Μάνου σε μουσική Μάνου Χατζηδάκη «Το καταραμένο φίδι», σε διδασκαλία χορογραφίας Βούλας Μαρεγγέμου – Ανδρέα Πέρη. Με το γενικότερο τίτλο «Ο Καραγκιόζης πάει σινεμά» παρουσιάστηκαν τρία έργα κι ένα ντοκυμαντέρ. Τέλος δώσαν παραστάσεις οι καραγκιοζοπαίκτες Ευγένιος Σπαθάρης, Γιάνναρος, Γιάννης Χατζής, Μιχάλης Χατζάκης, Κώστας Μακρής. Την επιλογή των θεμάτων, τον συντονισμό και την επιμέλεια της όλης διοργάνωσης είχε

ο Μιχάλης Ιερωνυμίδης. Στην παρέλαση των αρμάτων φιγουράριζε το άρμα του Καραγκιόζη.

Η τελευταία πράξη των Αποκριών παίζονταν στις εξοχές την Καθαρή Δευτέρα. Κι ενώ το γλέντι τριγύρω καλά κρατούσε, όλοι ανανέωναν το ραντεβού τους για την άλλη χρονιά. Τα παιδιά, ο Καραγκιόζης, όλος ο λαός φόρτωναν τα όνειρα και τις ελπίδες τους σ' έναν χαρταετό, προσπαθώντας να πιάσουν τον ήλιο. Χρόνια πολλά και του χρόνου!

Γιάννης Χατζής
Σαλονίκη 4 Φεβρουαρίου 2019

Σημείωση:

Για τη σύνταξη του παραπάνω κειμένου εκτός τις προσωπικές αναμνήσεις από το έθιμο της γκαμήλας στη Λαμία και το προσωπικό μου αρχείο βοήθησαν οι μελέτες:

Ελευθέριου Γ. Σκιαδά «Ο ποιητής του κάρρου», Σύγχρονοι Ορίζοντες 2011.

Δημητρίου Γ. Σκουζέ «Η Αθήνα που έφυγε», 1965.

Γιάννη Καιροφυλά «Η Αθηναϊκή Αποκριά», Εκδόσεις Φιλιππότη 1990.

Γιάννη Καιροφυλά «Η Αθηναϊκή Σάτιρα», Εκδόσεις Φιλιππότη 1991.

Γιάννη Καιροφυλά «Η Αθήνα του Μεσοπολέμου», Εκδόσεις Φιλιππότη 1984.

Τηλέμαχου Γάριου «Αθήνα και πάλι Αθήνα», Εκδόσεις Γιάννη Β. Βασδέκη 1984.

Κώστα Δημητριάδη «Στην Αθήνα την παλιά», Εστία 1965.

Γλέντι Ρεφενέ με μίνι παράσταση την «Τσικνο-Τρίτη»

Προς: Τα μέλη και τους φίλους του Σωματείου

Την **Τρίτη 26 Φεβρουαρίου ώρα 7** το απόγευμα στο θέατρο του «**Εργαστηρίου Αθανασίου**» (**Πλάτωνος 7 Μοσχάτο**) θα μαζευτούμε μέλη του Σωματείου και φίλοι του Καραγκιοζή, μαζί και η «Επιτροπή Κρίσεως Καραγκιοζοπαίχτη» για να δούμε τον Αλέξανδρο Μελισσηνό και όσους άλλους επιθυμούν να δοκιμάσουν την αξιосύνη τους και να αποκτήσουν την ικανότητα του «Καραγκιοζοπαίχτη» σύμφωνα με το τυπικό του καταστατικού του Σωματείου μας. Στη συνέχεια και κατά Τις 8 μμ θα ακολουθήσει **αποκριάτικο «ΓΛΕΝΤΙ ΡΕΦΕΝΕ»** όπου τα μέλη και οι φίλοι θα τραγουδήσουμε και θα γλεντήσουμε συνοδεία λαϊκών οργανοπαιχτών μελών και φίλων του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιών. Το Σωματείο μας θα κεράσει «τα πρώτα» (μεζεδάκια και κρασί) και στα «δεύτερα» θα συνεισφέρουν όσοι επιθυμούν (όπως και στην πίτα) Όλοι μαζί θα περάσουμε πάλι καλά την «Τσικνο-Τρίτη»!!!!

Όσα ταμειακά εντάξει μέλη θελήσουν να παρουσιαστούν στην «Επιτροπή Κρίσεως Καραγκιοζοπαίχτη» να το δηλώσουν μέχρι και την ημέρα της παρουσίας. 26/2/19

Σας περιμένουμε

Αθήνα Δευτέρα, 11 Φεβρουαρίου 2019

Για το Πανελλήνιο Σωματείο Θεάτρου Σκιών

Ο πρόεδρος
Πάνος Καπετανίδης

Ο γεν. γραμματέας
Τάκης Κωστιδάκης

Ο καλλιτεχνικός διευθυντής
της Εθν. Σκ. Θεάτρου Σκιών
Αγγελος Αλιμπέρτης

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ ΤΟΥ... ΠΛΑΤΩΝΑ

του ΤΑΣΟΥ ΚΟΥΖΑΡΟΥ

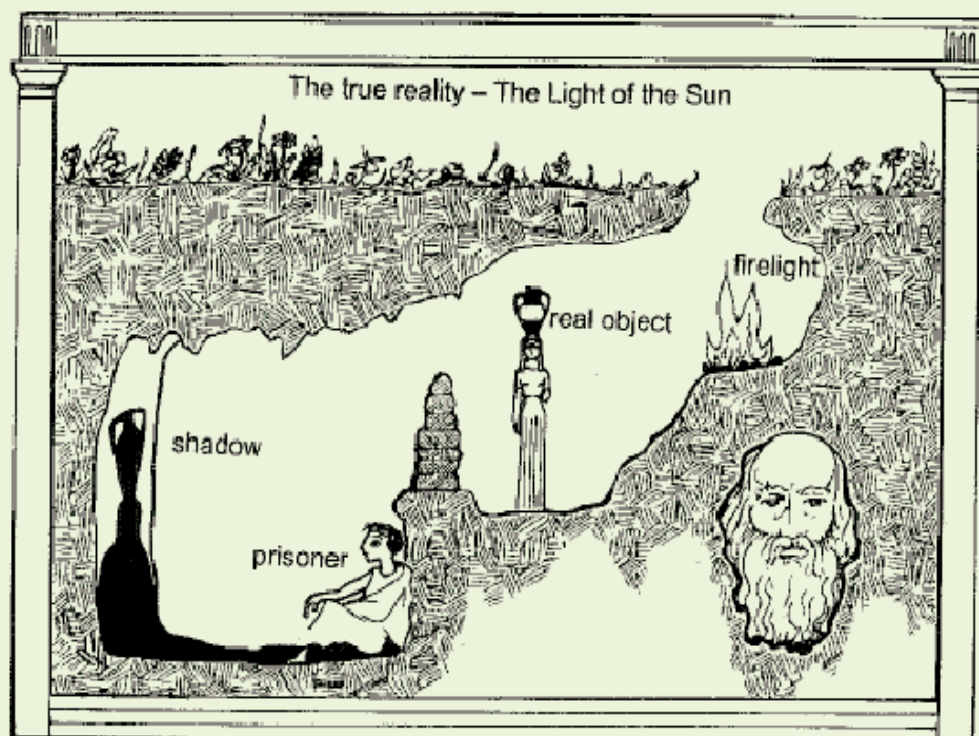
Καλλιτέχνη ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ

Ο Αρίστωνας, ο γιός του Αριστοκλή, ο γνωστότερος ως Πλάτων – ο μαθητής του Σωκράτη και δάσκαλος του Αριστοτέλη – μας επιφυλάσσει μια αναπάντεχη έκπληξη και μάλιστα στο κορυφαίο φιλοσοφικό του έργο, «Η Πολιτεία».¹ Το κορύφωμα αυτό της Πλατωνικής δημιουργίας, το εκτεινόμενο σε δέκα βιβλία, τοποθετείται στα 374 π.χ. Αναζητώντας, λοιπόν, ο Πλάτωνας την **Αρίστην Πολιτείαν** στην αρχή του 7^{ου} βιβλίου παρουσιάζει σαν επιβλητική εικόνα για το δρόμο του ανθρώπου, που προχωρεί, για να γνωρίσει την αλήθεια της ύπαρξής του, **την εικόνα του σπηλαιού και των Δεσμωτών**, η οποία προκάλεσε τεράστια επίδραση τόσο στην αρχαιότητα, όσο και ύστερα από αυτήν. Παρουσιάζοντας τον Σωκράτη να συνομιλεί με τον Γλαύκωνα, τον αδελφό του Πλάτωνα, τον καλεί να παρομοιάσει την ανθρώπινη φύση σχετικά με την παιδεία και την απαιδευσία με την ακόλουθη εικόνα:

«... – Φαντάσου κάποιους ανθρώπους όπως ακριβώς μέσα σε υπόγεια κατοικία όμοια με σπηλιά, που έχει την είσοδό της ανοικτή προς το φως σ' όλο το μήκος της σπηλιάς, να βρίσκονται μέσα σε αυτήν από παιδιά αλυσοδεμένοι και στα πόδια και στους αυχένες, ώστε και να μένουν οι ίδιοι (ακίνητοι) και να βλέπουν μόνο μπροστά τους, και να μην μπορούν να στρέφουν τα κεφάλια τους κυκλικά εξαιτίας των δεσμών, (φαντάσου) επίσης να φέγγει γι' αυτούς από ψηλά και από μακριά μια λάμψη από φωτιά πίσω τους. Και (φαντάσου) ανάμεσα στη φωτιά και στους δεσμώτες πάνω στην επιφάνεια της γης (να περνάει) δρόμος και δίπλα του ένα μακρύ τοιχάκι να είναι κτισμένο παράλληλα, όπως ακριβώς οι ταχυδακτυλουργοί στήνουν μπροστά από τους ανθρώπους (θεατές) τα παραπετάσματα πάνω από τα οποία παρουσιάζουν τις ταχυδακτυλουργίες τους.

– Τα φαντάζομαι, είπε (ο Γλαύκων)

– Φαντάσου, λοιπόν, (συνεχίζει ο Σωκράτης) ανθρώπους κατά μήκος αυτού του μικρού τοίχου να μεταφέρουν κάθε είδους αντικείμενα που ξεπερνούν το ύψος του μικρού τοίχου και αγάλματα και άλλα ομοιώματα λίθινα και ξύλινα και από κάθε άλλο υλικό κατασκευασμένα. Και άλλοι, όπως είναι φυσικό, από αυτούς που περνούν φορτωμένοι να μιλούν και άλλοι να σωπαίνουν.

Η σπηλιά στην Πολιτεία του Πλάτωνα
<http://media.radiosai.org/German>

Φωτό από την ΤΗΛΕΠΙΝΟΚΑ
Η αλληγορία του Σπηλαίου
 της Μαρίαννας Ντούβλη και της Αθανασίας
 Χατζηγιαννάκη – Απρίλιος 24, 2013.

- Παράξενη εικόνα (μας) παρουσιάζεις, είπε (ο Γλαύκωνας) και παράξενους δεσμώτες.
- Όμοιους με ‘μας, είπα εγώ.....» καταλήγει ο Σωκράτης.

Παρακάμπτοντας την όποια φιλοσοφική ανάλυση, η οποία εξαντλητικά έχει επιτελεστεί από άλλους αρμοδιότερους, στοχεύουμε να προβάλουμε και σχολιάσουμε τις πολυτιμότες πληροφορίες που αντλούνται από την άτοπη αυτή εικόνα και αφορούν την παρουσία μορφής θεάτρου σκιών κατά τους χρόνους του Σωκράτη και του Πλάτωνα, 5^ο-4^ο αιώνα π.χ.

Σίγουρα η μορφή του θεάτρου σκιών που περιγράφεται εντός του σπηλαίου, εδέσποζε στην μυστηριακή λατρεία που αφορούσε τα άρρητα, δηλαδή τα ουράνια ή τα υποχθόνια, τα υπερβατικά που αδυνατούσε ο άνθρωπος να αντιληφθεί δια των αισθήσεών του. Και αφού κατά τον Πλάτωνα το *Αγαθό*, δηλαδή το Φως, μόλις και μετά βίας μπορεί να γίνει αντιληπτό, επομένως οι άνθρωποι μπορούσαν να το προσεγγίσουν μόνο μέσω των σκιών.

Όσον αφορά, όμως, την επίγεια ψυχαγωγία δεν είχαν δημιουργηθεί ακόμη εκείνες οι ιστορικές συνθήκες που θα έφερναν στο επίκεντρο ως μέσο διασκέδασης το θέατρο σκιών, όπως έγινε γνωστό σε κατοπινότερους χρόνους. Και αυτό, διότι στα κλασσικά χρόνια κυριαρχούσε το θέατρο με τον άνθρωπο, τον φορέα του Λόγου, ως σκέψης και ομιλίας εννοούμενου, στο επίκεντρό του.

Αναλυτικότερα όσον αφορά το Πλατωνικό απόσπασμα παρατηρούμε τα εξής:

- *Ο χώρος*, όπου διαδραματίζεται το Πλατωνικό θέατρο σκιών είναι μία κατοικία όμοια με σπηλιά.² Για τους αρχαίους τα σπήλαια ήσαν τόποι μυστηριακής λατρείας, όπου το ανθρώπινο συναντούσε το θείο, γι’ αυτό και σύμφωνα με τη μυθολογία πολλοί θνήσκοντες θεοί και σωτήρες γεννιούνται μέσα σε σπηλιές. Η σπηλιά έχει είσοδο που απέχει πολύ μακριά από το βάθος της, είναι ανηφορική και ανοικτή στο φως, το οποίο είναι ορατό, μα δεν εισδύει στο εσωτερικό της.
- *Οι θεατές*, βρίσκονται στο εσωτερικό της καθηλωμένοι από παιδιά, μπορώντας να κοιτάζουν μόνο το μπροστινό τοίχωμα του σπηλαίου.
- *Ο φωτισμός*, πίσω από τους θεατές φέγγει από ψηλά και από μακριά μια φωτιά, ένα τεχνητό φως.
- *Η σκηνή*, ανάμεσα στη φωτιά και τους δεσμώτες - θεατές περνάει δρόμος και δίπλα του είναι κτισμένο παράλληλα ένα μακρύ τοίχακι.
- *Οι παίκτες*, είναι άνθρωποι που κινούνται κατά μήκος του τοίχου και μεταφέρουν κάθε είδους αντικείμενα, αγάλματα και ομοιώματα από πέτρα και από ξύλο και από κάθε άλλο υλικό κατασκευασμένα. Αυτά τα κρατούν υψωμένα, ώστε να υπερέχουν του τοίχου και καθώς μεταφέρονται άλλοι από τους μεταφορείς τους μιλούν και άλλοι όχι.³

Το θέαμα επομένως που βλέπουν οι καθηλωμένοι θεατές παράγεται από ένα συνδυασμό κουκλοθεάτρου θα λέγαμε και θεάτρου σκιών, αφού στο απέναντι τοίχωμα του σπηλαίου προβάλλονται οι σκιές των διαφόρων ομοιωμάτων που κινούνται χάρη στους μεταφορείς, ενώ οι φωνές τους, οι ήχοι ή και η σιωπή τους συνδέεται με του καθε-

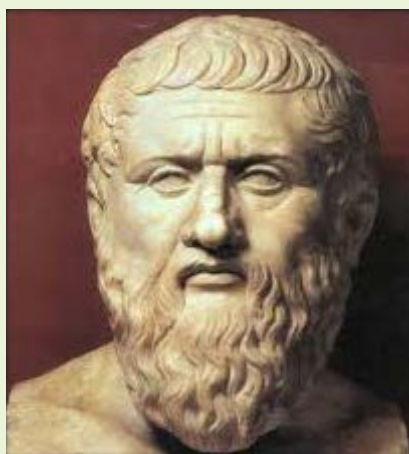
νός ομοιώματος την ταυτόχρονη παρουσία. Έτσι δημιουργείται η πλάνη πως οι προβαλλόμενες σκιές αποτελούν και την πραγματικότητα. Είναι ολοφάνερο το πόσο αυτή η παράξενη Πλατωνική εικόνα στο σύνολό της μας θυμίζει και τις παλιότερες μορφές διασκέδασης των ανδρικών και του Καραγκιόζη, αλλά και τις μεταγενέστερες του κινηματογράφου, της τηλεόρασης ή των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων διαρκούς παρακολούθησης του διαδικτύου. Όμως, όλως ιδιαίτερη αξία στο απόσπασμα που μελετάμε έχει και η παρομοίωση του τοίχου που καλύπτει τους κινούμενους σιωπηλούς ή ομιλούντες μεταφορείς των ομοιωμάτων **με τα παραπετάσματα** (παραφράγματα) που στήνουν οι θαυματοποιοί, οι ταχυδακτυλουργοί μπροστά από τους θεατές τους και πάνω από τα οποία δείχνουν τα θαύματα της ταχυδακτυλουργίας τους. Σίγουρα και ο Σωκράτης, που πολύ λίγο εταξίδεψε, χάρηκε από την παιδική του ηλικία τέτοιες υπαίθριες παραστάσεις που δίνονταν ημέρα και νύχτα, αλλά και ο πολυταξιδεμένος Πλάτωνας όχι μόνο στην Αθήνα αλλά και στις Συρακούσες θα υπήρξε μάρτυρας τέτοιου είδους θαυμάτων. Επιφανής δε καθώς ήταν όπως και άλλοι Αθηναίοι σίγουρα απόλαυσε και την εμπειρία μυστηριακών τελετών, όπως αυτή των Ελευσίνων.

Επομένως, βλέπουμε ότι υπήρχαν θαυματοποιοί που χρησιμοποιώντας οθόνες χειρίζονταν επιδέξια διάφορα ενεργούμενα, κινώντας τα με ένα μόνο νήμα (μίαν μήρινθον). Αυτούς ακριβώς ο Αριστοτέλης τους αποκαλεί *Νευροσπάστας*. Στο έργο του «Περί Κόσμου, προς Αλέξανδρον» (398 b16) ομιλεί για τους μεγαλύτεχνους, οι οποίοι «*δια μιάς οργάνου σχαστηρίας*», πολλές και ποικίλες ενέργειες πετύχαιναν. Αυτούς τους εξομοιώνει με τους *νευροσπάστες οι οποίοι όταν τραβήξουν προς το μέρος τους ένα σχοινάκι, κάνουν να κινείται και ο τράχηλος και το μπροστινό πόδι του ζώου και η ωμοπλάτη και το μάτι, μερικές δε φορές όλα τα μέρη του σώματος, με κάποια ευρυθμία!*

Επομένως και ο Αριστοτέλης επιβεβαιώνει ότι και στα δικά του χρόνια υπήρχαν καλλιτέχνες οι οποίοι ψυχαγωγούσαν το κοινό χάρη στην ικανότητά τους να προκαλούν την οφθαλμαπάτη της κίνησης του άψυχου νευρόσπαστου χρησιμοποιώντας ένα σκοινί ή μία σχαστηρία, δηλαδή ένα μηχανισμό με μία κίνηση του οποίου μπορούσε να μεταδοθεί η κίνηση από το χέρι του παίκτη στο ενεργούμενο. Η λέξις σχαστηρία εκ του σχάζω (=χαλαρώνω, λύνω, ανοίγω) πέραν άλλων ερμηνειών σημαίνει ακριβώς, *με μια κίνηση της μηχανής!* Να υποθέσουμε ότι αυτή η σχαστηρία υπήρξε η αρχαία μορφή της δικής μας σούστας;

Τα χρήσιμα συμπεράσματα είναι προφανή, καθόσον το θέατρο σκιών πιθανότατα αποτελούσε μέρος πανάρχαιων χθόνιων μυστηριακών τελετών. Παράλληλα, όμως, η διασκέδαση των προγόνων μας συμπεριλάμβανε και παραστάσεις που δίνονταν υπαίθριως, πρωί και βράδυ και μάλιστα μεσολαβούντος παραπετάσματος, μιας οθόνης ανάμεσα στον θαυματοποιοί – παίκτη και τους θεατές.

Με την επισήμανση αυτών των στοιχείων θεωρούμε επιβεβλημένη την ανάγκη όχι μόνο να ξαναδιαβάσουμε, αλλά και να ξαναγράψουμε την ιστορία του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών όλοι εμείς που δεν επαναπαυόμαστε σε όσες... «Αλήθειες» μας παραδόθηκαν.

Βιβλιογραφία

- Πλάτωνος *Πολιτεία* Z 514 δ κ.ε
- Albin Lesky. *Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας*, Ο Πλάτωνας και η Ακαδημία, σελ. 700, 727, 733
- Αριστοτέλους *Όπερα* 1 σελ. 391, ΚΕ

Μικρό σημειωματάριο για τὸ τὶ περίπου εἶναι καὶ ποιὲς οἱ ληστρικές παραστάσεις στὸ θέατρο σκιῶν

του ΣΩΚΡΑΤΗ ΚΟΤΣΟΡΕ

Καραγκιοζοπαίχτης, Β' Αντιπρόεδρος Π.Σ.Θ.Σ.

Το κείμενο αυτό δημοσιεύθηκε σε μία πρώτη μορφή στο περιοδικό του Θεάτρου Σκιῶν «Καραγκιοζολόγιον» (τεύχος 2^ο, Χινόπωρος 2016) και εκφωνήθηκε στο 2^ο Συνέδριο του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιῶν (Νέα Ιωνία, 14 Ιουνίου 2017), απ' όπου και η παρούσα δημοσίευση.

πίνακας του Θεόφιλου

Πολλοί, όταν ἀκοῦν τὸν ὄρο Καραγκιόζης ἢ θέατρο σκιῶν, σκέφτονται πιὸ πολὺ τὶς κωμωδίες, κάποιοι πιὸ μυημένοι τὰ ἡρωικά ἔργα, λίγοι ὅμως ξέρουν ὅτι ὑπάρχει μία εἰδικὴ κατηγορία ἔργων ποὺ ὀνομάζονται «Ληστρικά». Αὐτὰ τὰ ἔργα ἀφοροῦν περιπέτειες ληστάρχων, ὑπαρκτῶν καὶ μὴ, οἱ ὅποιοι ἔδρασαν λίγο μετὰ ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821. Ἄλλοι ἐμφανίζονται καλοί, ποὺ βοηθοῦν τοὺς φτωχοὺς, καὶ ἄλλοι κακοί, ποὺ σπέρνουν τὸν τρόμο καὶ τὸν φόβο στὴν ἐκάστοτε πολιτεία. Οἱ λήσταρχοι ἄλλοτε ἦταν ἀντιμέτωποι μὲ τοὺς Τούρκους καὶ ἄλλοτε μὲ τοὺς Βαναρούς.

Ἀρχικὰ ἀναφέρω τὸν λήσταρχο Γιάννη Μπεκιάρη, ἓνα ἔργο ποὺ μοῦ ἔχει ἀφηγηθεῖ ὁ παλαίμαχος καραγκιοζοπαίκτης Μίμης Μάνος, ποὺ τιμᾷ καὶ τὸ συνέδριο μὲ τὴν παρουσία του, ποὺ εἶναι γιὸς τοῦ ἐπίσης μεγάλου Κώστα Μάνου. Ὁ Γιάννης Μπεκιάρης ἦταν ἓνας τύπος ληστή ποὺ ἔκλεβε τοὺς πλούσιους καὶ τὰ ἔδινε στοὺς φτωχοὺς. Μεταμφιεζόταν Συνταγματάρχης καὶ κινούταν στὴν πόλη χωρὶς νὰ κινεῖ ὑποψίες. Χαρακτηριστικά, στὸ ἔργο τοῦ Μπεκιάρη, ὁ Καραγκιόζης ἀπελπισμένος, ἐπειδὴ χρωστάει στὸ σπιτονοικοκύρη, στὸν φούρναρη, στὸν μπακάλη κ.λπ., πᾶει νὰ αὐτοκτονήσει καὶ ἀφότου κάνει τὴν κωμικὴ διαθήκη του, καὶ ἐτοιμάζεται νὰ αὐτοκτονήσει μὲ μαχαίρι, ἐμφανίζεται σὰν ἀπὸ μηχανῆς Θεὸς ὁ Μπεκιάρης καὶ τὸν ἀποτρέπει.

ὁ Λήσταρχος Μπεκιάρης τοῦ Ἀβραάμ Ἀντωνάκου, ἀπὸ τὴν συλλογὴ τοῦ Κώστα Μακρῆ

Καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ τοῦ δίνει καὶ σημειώματα, τὰ ὅποια παρουσιάζει στοὺς χρεωφειλέτες του καὶ αὐτομάτως αὐτοί, φοβούμενοι τὸν ληστή, τοῦ σβήνουν τὰ χρέη. Ἀργότερα, στὸ ἴδιο ἔργο, ἓνας νεαρός, ἐνῶ ἔχει ἀτιμάσει μία κοπέλα, τὴν παρατάει γιὰ νὰ παντρευτεῖ μία πλούσια, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ Μπεκιάρης ἐπεμβαίνει, κάνουν τὸν γάμο μὲ τὴν φτωχὴ καὶ τοὺς δίνει μεγάλη προίκα. Στὸ τέλος, ὅμως, ἐπειδὴ εἶναι ἄρρωστος, πεθαίνει ἐπὶ σκηνῆς, ὅπου τὸν βρίσκουν τὰ ἀποσπάσματα τῆς χωροφυλακῆς νεκρό.

Ἐπίσης μεγάλος ληστής ἦταν καὶ ὁ λήσταρχος Γιαγκούλας, ἓνα ἔργο ποὺ ἔχει γράψει ὁ Σωτῆρης Σπαθάρης.

Ἐνας ἀκόμα λήσταρχος εἶναι ὁ Γιάννης Λαφαζάνης, ὁ ὁποῖος γύριζε στὰ βουνὰ νὰ βρεῖ τὸ χαμένο παιδί του, ποὺ τοῦ τὸ εἶχαν ἀρπάξει ὅταν ἦταν μωρὸ. ἐπειδὴ γύριζε τὰ βουνὰ, ὁ κόσμος τὸν εἶχε ὀνομάσει ἀδίκως ληστή.

Στὸν λήσταρχο Βέλιο ἢ «Βέλιος ὁ Τρομοκράτης», ὅπως τὸ ἔλεγε ὁ Κώστας Μάνος, ὁ λήσταρχος ἦταν τόσο κακός, ποὺ ὁ Καραγκιόζης βοηθαίει στὴν καταδίωξή του. Στὸ ἔργο Γιάννος καὶ Παγώνα, μετὰ ἀπὸ μία σκευωρία, ὁ Γιάννος ἀνεβαίνει στὰ βουνὰ, γίνεται λήσταρχος καὶ ἔρχεται ἀντιμέτωπος μὲ τὸν φοβερὸ ληστή Κακαράπη. Ἐπίσης ὁ Λήσταρχος Ἀρκουδογιάννης, ὁ ὁποῖος ἐρωτεύεται τὴ Βεζυροπούλα καὶ μηχανεύεται τρόπους μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Καραγκιόζη γιὰ νὰ πεῖ ὁ παστὰς πατέρας τῆς τὸ ναί.

Στὸ ἔργο «ὁ Λήσταρχος Πα-
σαδόρος», ὁ πρωταγωνιστὴς θέ-
λει νὰ κλέψει μία γυναῖκα ποὺ
δὲν τὸν ἀγαπᾷ καὶ εἶναι ἀρρα-
βωνιασμένη. Καὶ σὲ αὐτὴ τὴν
περίπτωση, ὁ Καραγκιόζης θὰ
δώσει τὴ λύση.

Σὲ ἄλλη παράσταση, μαζί μὲ
τὸν γέρο-Γκόρσα θὰ ἀνέβει στὰ
βουνὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὸν λή-
σταρχο Ἀμπντούλ Κερὶμ (κατὰ
Χαρίδημο) ἢ τὸν λήσταρχο Χιο-
νιὰ (κατὰ Γιάνναρο). Ὁ Ἀστρα-
πόγιαννος παρουσιάζεται ὡς
ἓνας λήσταρχος ποὺ προσπαθεῖ
νὰ σώσει ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὴν
κόρη τοῦ Μυλωνά. Ὁ λήσταρχος
Τρομάρας, εἶναι πάλι ἓνας φοβερὸς
ληστής ποὺ ἔρχεται ἀντιμέτωπος
μὲ τὸν Καραγκιόζη.

Στὸ ρεπερτόριο τοῦ Θανάση Σπυρόπουλου θὰ συνα-
ντήσουμε τὸν λήσταρχο Ἀλὴ Σουκρὴ. Ὁ Καραγκιόζης
θὰ καταδιώξει τὸν λήσταρχο Ντελὴ γιὰ νὰ βοηθήσει τὴν
κόρη τοῦ παπᾶ-Φώτη. Ὁ Μίμης ὁ Μάνος, ἐπηρεασμέ-
νος ἀπὸ τὴν ταινία, θὰ παρουσιάσει στὸ θέατρό του στὴν
Τρίπολη τὸν λήσταρχο Νταβέλη. Ἡ Μαρία ἢ Πενταγιώ-
τισσα θὰ γίνῃ λησταρχίνα στὰ βουνά, στὸ πλευρὸ τοῦ

Γιαγκούλας του Σωτήρη Σπαθάρη

λήσταρχου Καρακώστα.

Ὑπάρχει καὶ τὸ ἔργο «ὁ Με-
τανοημένος Ἀρχιληστής» τοῦ
Σπύρου Κούζαρου, ὁ ὁποῖος με-
τανοιώνει γιὰ τὰ ἐγκλήματά του
καὶ ζητάει συγχώρεση ἀπ' τὸ
Θεό. Ἐπίσης, ὁ Σπύρος Κούζα-
ρος ἐπαιζε τὴν ἐπικὴ παράσταση
«μονομαχία δύο ληστῶν», κα-
πετὰν Καρανάσος καὶ Μπεκὴρ
Ἀγᾶς. Οἱ λήσταρχοι Χατζηλιά-
δες, οἱ ὁποῖοι προσποιοῦμενοι
τοὺς τσομπαναρέους πηγαίνουν
στὴν πόλη νὰ συναντήσουν τὴν
ἀδερφή τους.

Ληστές, βέβαια, ἐμφανίζονται
καὶ στὴ μικρὴ κωμωδία «τὸ στοί-
χημα τῶν δύο ληστῶν».

Τέλος, δὲν μπορεῖ νὰ λείψει
ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ληστρικῶν
παραστάσεων ὁ «Βα-
σιλεὺς τῶν Ὁρέων» τοῦ Ντίνου
Θεοδωρόπουλου, γιὰ
τὸν ὁποῖο ἡ ἀρχικὴ ἐπιρροή ἦταν
ἀπὸ τὸ βιβλίο γιὰ τοὺς
«ἱππότες» τῶν Ὁρέων (τοῦ
Γάλλου Ἐντμόντ Ἀμποῦ).

Ὅπως εἶδαμε, ὑπάρχουν πολλὰ
ἔργα καὶ κάποια ἀπὸ
αὐτὰ ξεχασμένα, ποὺ δὲν
παίζονται στίς μέρες μας,
ἀλλὰ εἶναι ἓνα μεγάλο καὶ
σημαντικὸ κομμάτι τῶν πολ-
λῶν παραστάσεων τοῦ ἐλληνικοῦ
θεάτρου σκιῶν.

«Ο μετανοημένος ληστής»: ρεκλάμα του Σπύρου Κούζαρου

Καραγκιοζομας

Εκδίδεται από το Πανελλήνιο Σωματείο Θεάτρου Σκιών

Νοέμβριος 1990 - Τεύχος Νο 1

Σοφοκλέους 48 * 105 52 Αθήνα
ΤΗΛ. 5247109

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

Στην εποχή που διανύουμε, εποχή που χαρακτηρίζεται για την πληθώρα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, δεν έπρεπε να μείνει πίσω και το Σωματείο Καραγκιοζοπαϊχτών. Ήταν άλλωστε επιθυμία πολλών συναδέλφων για καλύτερη ενημέρωση και επικοινωνία.

Η έκδοση λοιπόν της πρώτης εφημερίδας των καραγκιοζοπαϊχτών είναι πραγματικότητα! Ελπίζουμε και πιστεύουμε ότι θα συνεχίσει να βγαίνει τακτικά και θα βελτιώνεται συνέχεια. Οτι αυτή η εφημερίδα θα συμβάλει στη συσπείρωση όλων των συναδέλφων ακόμα δε και των φίλων του καραγκιοζομας γύρω από το Σωματείο. Οτι με την εφημερίδα αυτή θα προβάλλονται καλύτερα και πιο έξω τα δίκαια και χρονίζοντα προβλήματά μας, που είναι και προβλήματα διάσωσης του

ΘΕΑΤΡΙΚΟΤΑΤΟΥ νεοελληνικού αυτού είδους το οποίο περνά κίνδυνο ΑΜΕΣΟ!

Θα ήταν παράλειψη τέλος να μην τονιστεί ότι η εφημερίδα θα βγαίνει από καραγκιοζοπαίχτες και φίλους του καραγκιοζομας και θάνατι για όλους. Γιαυτό η Συντακτική Επιτροπή θα περιμένει γράμματά σας, με σχόλια, υποδείξεις, ιστορίες, υλικό φωτογραφικό, ιστορικό, σκίτσα, απόψεις κλπ.

Η εφημερίδα ευχαρίστως θα φιλοξενεί στις στήλες της και φιλικές προσφορές ανθρώπων της τέχνης και των γραμμάτων.

Με την πεποίθηση ότι θα τύχουμε της αποδοχής όλων, ξεκινάμε!

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1925

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ

Η Εθνική Σκηνή του Θεάτρου Σκιών είναι πια πραγματικότητα. Δε μένει παρά να δουλέψουμε ό καθένας μας όσο μπορεί για να γίνει μια Σκηνή αντάξια του Καραγκιοζομας. Αυτό θέλει πολλή δουλειά, πολλή σύνεση και αγάπη από όλους τους φίλους του. Και φυσικά από όλους τους καραγκιοζοπαίχτες, παλιούς και νέους.

Στη Γ.Σ. του Π.Σ.Θ.Σ. της 6-5-90 έγιναν αρχαιρεσίες για την Εθνική Σκηνή και εκλέχτηκαν Καλλιτεχνικός Διευθυντής ο Γιώργος Χαρίδημος και Καλλιτεχνικό Συμβούλιο οι Αθανασίου Αργύρης, Αθανασίου Γιάννης, Δεσύλας Κυριάκος, Καπετανίδης Παναγιώτης, Κωστιδάκης Δημήτρης και Μελισσηνός Ιάσων.

Στο επόμενο τεύχος θα έχουμε περισσότερα νέα για την Εθνική Σκηνή.

Το όνειρο τελείωσε

Αγαπητοί φίλοι, αναλογιστήκαμε ποτέ πόσο κόστος θα έχει η παιδεία μας όταν χάσουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά. Νομίζω ότι πρέπει να ξυπνήσουμε από το όνειρο που ζούμε και να σοβαρευτούμε. Ο ξενόφερτος τρόπος ζωής μας έχει καταλάβει σοβαρά και οι συνέπειες θα είναι πολύ μεγάλες για τα παιδιά μας. Γιατί κάποιοι καταφερτζήδες συστηματικά εδώ και πολλά χρόνια μας σερβίρουν δήθεν κουλούρα παραδοσιακή.

Όμως εμένα, με την τριαντάχρονη πείρα μου στο θέατρο Σκιών, έχουν δει πολλά τα μάτια μου και έχουν ακούσει πολλά τ'αυτιά μου.

Αγαπητοί φίλοι, το όνειρο τελείωσε, όσο χαρούμενο και να ήταν πρέπει να το ξεχάσουμε και να ζήσουμε με τη θύμισή του. Όλοι μας κατά καιρούς έχουμε επισφράμιση την φθορά που έχει υποστεί η αγαπημένη μας τέχνη. Και λίγο πολύ όλοι μας φταίμε, άλλος πολύ κι άλλος λίγο. Όμως τι κάνουμε τώρα, πώς θα μπορέσουμε σαν υπεύθυνοι, αλλά συνειδητά να βοηθήσουμε να ξαναβρεί το χαμένο γέλιο του ο αγαπημένος Καραγκιόζης.

Ξέρουμε ότι πολλοί καταφερτζήδες με πρόσχημα ότι κόβονται για την τέχνη μας έχουν κερδίσει πολλά, η τέχνη μας όμως έχει χάσει. Και κάθε μέρα που περνάει χάνεται όλο και πιο πολύ και μεις, αντί να τους απομονώσουμε, τους βοηθάμε δίνοντάς τους το πολύτιμο υλικό που έχουμε.

Ε! όχι φίλοι μου! Υπάρχουν πολλοί τρόποι που μπορεί και πάλι ο Ευπόλυτος να βρει το χαμένο εαυτό του. Αυτή τη στιγμή και παίκτες υπάρχουν και αξιόλογοι άνθρωποι που θέλουν να βοηθήσουν. Αλλά πρέπει πρώτα πρώτα να δούμε όλοι μας τι μας

ενώνει και να παραμερίσουμε τυχόν διαφορετικές απόψεις. Ετσι θα δούμε το πρόβλημα πώς λύνεται, για καλό πρώτα της τέχνης και ύστερα για όλα τα άλλα.

Οι παλιοί συνάδελφοι μπορούν με την πείρα τους να βοηθήσουν, και παράλληλα να δώσουν τη σκυτάλη στους νέους. Το θεμέλιο ήδη υπάρχει, ας αφήσουν να οικοδομήσουν την τέχνη μας με καινούργια υλικά. Νομίζω το αποτέλεσμα θα είναι μεγάλο και ωραίο.

ΝΙΚΟΣ ΛΕΚΚΑΣ

Ο Καραγκιόζης, εμείς οι νέοι καραγκιοζοπαίκτες και το σημερινό κοινό του θεάτρου Σκιών

Πρώτο φύλλο της εφημερίδας μας, αρχή μιας προσπάθειας, μιας μεγάλης προσπάθειας που γίνεται από το Σωματείο μας για διατήρηση και συνέχιση του Ελληνικού λαϊκού θεάτρου των Σκιών.

Όπως και σε κάθε είδος έτσι και στο θέατρο του Καραγκιόζη βασική προϋπόθεση για να υπάρξει μια συνέχεια είναι οι νέοι άνθρωποι. Αυτοί οι νέοι άνθρωποι είναι σήμερα στο χώρο μας ελάχιστοι. Όμως η αγάπη τους για τον Καραγκιόζη μας τον ήρωα που γενιές και γενιές διασκεδάσε τον Ελληνικό λαό, είναι τόσο μεγάλη τόσο ειλικρινής που έχει τη μεγάλη δύναμη να βοηθήσει αυτήν την υπόθεση.

Κοντά στους νέους στέκονται επίσης και οι παλιοί μεγάλοι δάσκαλοι του θεάτρου Σκιών όπως επίσης και οι πάμπολλοι φίλοι και λάτρεις του, όλοι έτοιμοι για να δώσουν ότι μπορούν για να πετύχουμε το στόχο μας.

Για να μπω στην ουσία του θέματος όμως θα ήθελα να υπενθυμίσω στους φίλους αναγνώστες -είτε αυτούς που έχουν σχέση με τον Καραγκιόζη, είτε αυτούς που δεν έχουν, παρά απλώς διασκεδάζουν με τούτον- πως σήμερα έχουμε να αντιμετωπίσουμε μια πραγματικότητα όχι

τόσο ευνοϊκή αλλά αναμφισβήτητη. Το θέατρο Σκιών στην Ελλάδα δεν έχει πια την απήχηση που είχε κάποτε.

Τα παλιότερα χρόνια αυτό ήταν το οικογενειακό θέατρο της Ελλάδας. Όλη η οικογένεια, μικροί - μεγάλοι, πήγαιναν για να διασκεδάσουν με τον караγκιόζη, που πρόσφερε όχι μόνο το αβίαστο γέλιο με τα δροσερά καλαμπούρια που σερβίρονταν όμορφα από τους караγκιόζοπαίχτες - που μεν ήταν οι περισσότεροι άνθρωποι του λαού με λίγες γραμματικές γνώσεις ή και καθόλου - πλην όμως είχαν μεγάλο ταλέντο στην ηθοποιία, ήταν μέσα σ'όλα, ετοιμόλογοι, και καλαμπουρτζήδες - αλλά πρόσφερε ιδιαίτερα παλαιότερα και ιστορικές γνώσεις μέσα από τα πάμπολλα έργα του πλούσιου ρεπερτορίου του. Σήμερα όμως αυτά άλλαξαν. Η συντριπτική πλειοψηφία του κόσμου αγαπά μεν και διασκεδάζει με τον караγκιόζη αλλά όποτε τύχει σε καμιά εκδήλωση σε κάποια πλατεία ή το πολύ πολύ από την τηλεόραση. Πολύ σπάνια ξεκινάει κάποιος ενήλικος και πολύ περισσότερο ένας σημερινός νέος να πάει στο Караγκιόζοθέατρο να δώσει εισιτήριο να δει Караγκιόζη.

Και όμως όλοι όσοι ασχολούμαστε με την τέχνη αυτήν έχουμε δει να γίνεται καταιγισμός από γέλια και χειροκροτήματα στις παραστάσεις του Караγκιόζη. Ο κόσμος χαίρεται να βλέπει τον Караγκιόζη παρόλο που βομβαρδίζεται καθημερινώς από οποιασδήποτε μορφής καταναλωτικά θεάματα και διασκεδάσεις.

Γιατί λοιπόν ενώ αρέσει ο Караγκιόζης στον κόσμο, δεν πάει να τον δει με εισιτήριο;

Το γιατί κατά τη γνώμη μου θα το βρούμε εαν κοιτάξουμε γύρω μας να δούμε τον ξενόφερτο τρόπο ζωής και την προπαγάνδα που γίνεται υπέρ των καταναλωτικών διασκεδάσεων, έναν τρόπο ζωής που σε λίγο θα μας κάνει να χάσουμε

εντελώς την πολιτιστική ταυτότητά μας και να περιφερόμαστε σαν χαμένοι ψάχνοντας για κάποια ανούσια διασκέδαση που δημιουργήθηκε μόνο και μόνο για να αποφέρει κέρδη στους εμπόρους κατασκευαστές της.

Οι караγκιόζοπαίχτες πάντως επιμένουν: και οι νέοι караγκιόζοπαίχτες θα επιμείνουν ακόμη περισσότερο, ίσως γιατί ξέρουν πως αν χαθεί η τέχνη του Караγκιόζη, χάνεται το μοναδικό λαϊκό θέατρο της Ελλάδας, που διασκέδασε γενιές και γενιές, και μάγεψε και γοήτευσε τους ίδιους.

Το ερώτημα είναι: και τώρα τί γίνεται;

Σε αυτό απαντούμε με αυτήν την προσπάθεια του Σωματείου μας που ελπίζουμε να έχει απήχηση όσο μπορούμε περισσότερο και θα προσπαθήσουμε γι' αυτό. Με την αγάπη και το πείσμα μας θα δώσουμε στον κόσμο να καταλάβει, να γνωρίσει την αξία του Караγκιόζη, και με τις όσο πιο καλές μπορούμε παραστάσεις μας και μέσω του Σωματείου μας με τις διάφορες ενέργειές μας.

Ο Караγκιόζης αξίζει και πρέπει να σωθεί. Πρόσφατα έκλεισε και ένα ακόμη από τα μετρημένα στα πέντα δάχτυλα караγκιόζοθέατρα, ίσως και το πιο φημισμένο, του Χαρίδημου στη Πλάκα, και το Υπουργείο Πολιτισμού παρακολουθούσε αδιάφορο. Χάθηκε ένα ανυπολόγιστης αξίας θέατρο χωρίς ούτε μια αντίδραση και στη θέση του ξεφύτρωσε μια κακόγουστη καφετέρια απ' αυτές που κατά δεκάδες ασχημαίνουν την Πλάκα.

Αχαρακτήριστη είναι αυτή η κατάσταση και θεωρώ προσωπικά χρέος μου να το καταγγείλω σε όλους όσους πιάνουν αυτήν την εφημεριδούλα στο χέρι τους.

Τελικά ένα είναι σίγουρο. Οι караγκιόζοπαίχτες δεν θα υποχωρήσουν, και με τη βοήθεια του ευαισθητοποιημένου κόσμου, ακόμη και των ανθρώπων των τεχνών και των γραμμάτων, θα κρατήσουν τον Караγκιόζη ζωντανό, με κάθε τρόπο και μέσο γιατί έτσι πρέπει να γίνει.

Τελειώνοντας εύχομαι καλορίζικο να είναι το πρώτο μας φύλλο και καλή συνέχεια.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΑΓΙΑΚΟΣ

— * —
*

Η Βιβλιοθήκη μας

Η βιβλιοθήκη μας μεγαλώνει. Το σωματείο μας έχει στη διάθεση των Καραγκιοζοποιχτών αλλά και των φίλων του Καραγκιόζη μια σειρά αξιόλογα βιβλία που έχουν γραφτεί για τον Καραγκιόζη.

1. Ο Καραγκιόζης, τόμος Α, Γ.Ιωάννου
2. Ο Καραγκιόζης, τόμος Β, Γ.Ιωάννου
3. Ο Καραγκιόζης, τόμος Γ, Γ.Ιωάννου
4. Το θέατρο Σκιών στην Ελλάδα και στην Τουρκία, Αικ.Μυστακίδου
5. Ο Κόσμος του Καραγκιόζη (Φιγούρες), Απ./Αρ.Γιαγιάννος-Ι.Διγκλής
6. Ο Κόσμος του Καραγκιόζη (Σκηνικά), Απ./Αρ.Γιαγιάννος-Ι.Διγκλής
7. Η εισβολή του Καραγκιόζη στην Αθήνα του 1890, Θ.Χατζηπανταζή.
8. Η Παραδοσιακή δραματοουργία του Καραγκιόζη, Γ.Σηφάκης
9. Οι Βαλκανικές διαστάσεις του Καραγκιόζη, Βάλτερ Πούχνερ
10. Καραγκιόζης ο Έλληνας, Μ.Λουντέμης
11. Καραγκιόζης και Μίκι Μάους, Π.Πικρός
12. Ελλάς Ελλήνων Μαντρωμένων, Γ.Γρεβενιώτης
13. Τα χαρτονόμουτρα του Γιάννη Σκαρίμπα, Αρ.Γιαγιάννος
14. Ο Καραγκιοζοπαίχτης Αντώνης Μόλλας, Αρ.Μόλλα-Γιοβάννου
15. Απομνημονεύματα και η τέχνη του Καραγκιόζη, Σ.Σπαθάρης
16. Ο Καραγκιόζης των Σπαθάρηδων, Γ.Σολδάτου
17. Θέατρο Σκιών, Πιερ Μπεττενκούρ
18. Σκέψεις για το σύμβολο Καραγκιόζη, Θ.Καλούμενος
19. Καρναβάλι και Καραγκιόζης, Γ.Κιουρτσάκης
20. Αντικαραγκιόζης, Σ.Κοκκίνης
21. Καραγκιόζης, Τζούλιο Καίμη
22. Ο Καραγκιόζης, Γ.Πετρίης
23. Ο Καραγκιόζης Προξενιτής, Αν.Χρύσας

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

Στη διάθεση των καραγκιοζοποιχτών, μελών του Π.Σ.Θ.Σ. υπάρχουν έντυπα αιτήσεων και βεβαιώσεων για να συμπληρωθούν και να δοθούν στο Υπουργείο Παιδείας.

Με βάση την εγκύκλιο του Υπ.Παιδείας Γ2/3331 της 18-9-90 από φέτος οι άδειες θα δίνονται για δύο συνεχείς σχολικές περιόδους.

Ακούσατε, ακούσατε, κατά διαταγή της Συντακτικής επιτροπής, όποιος διαβάσει την εφημερίδα αυτή υποχρεούται να μας πει ή να μας γράψει την άποψή του και τις παρατηρήσεις του για να βελτιωθεί-εί-εί.

Ακούσατε ακούσατε ε ε ε ε! Δεν χρειαζόμαστε μόνο καλά λόγια, θέλουμε και κριτική! Όποιος μας γράφει μόνο καλά λόγια θα τον στείλουμε να τον φάει το καταραμένο φίδι!!! Και δεν τον σώζει ούτε ο Μέγας Αλέξαντροος!

— * —

Συνάδελφοι και φίλοι

Έχουν γίνει προτάσεις στη Συντακτική επιτροπή στα επόμενα τεύχη της εφημερίδας μας να μπου διαφημίσεις. Και αυτό για να υπάρχει η οικονομική δυνατότητα να βγαίνει τακτικά η εφημερίδα και μάλιστα να συνεχίσει να μοιράζεται δωρεάν, όχι μόνο στα μέλη και τους φίλους του Π.Σ.Θ.Σ. αλλά και πολύ πλατύτερα.

Η Συντακτική επιτροπή θα ήθελε και τη δική σας γνώμη για το θέμα αυτό.

Στο προσεχές τεύχος μας θα δημοσιευθούν ενδιαφέροντα ντοκουμέντα σχετικά με το ιστορικό της

έκδοσης του πρώτου τεύχους της εφημερίδας του Σωματείου μας, το Νοέμβριο του 1990.

*Μηνιαία
ηλεκτρονική έκδοση
του Πανελλήνιου Σωματείου
Θεάτρου Σκιών*

